

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Endast via e-post till ku.remissvar@regeringskansliet.se och ku.md@regeringskansliet.se

Stockholm den 30 september 2022

Remissvar avseende Mediestödsutredningens promemoria “Ett hållbart mediestöd för hela landet” (Ds 2022:14)

Bonnier News Local har beretts tillfälle att avge yttrande över Mediestödsutredningens promemoria “Ett hållbart mediestöd för hela landet” (Ds 2022:14) och lämnar härmed nedanstående kommentarer.

1. Inledande kommentarer rörande Bonnier News Local

Bonnier News Local är Sveriges ledande lokala mediekoncern, med 42 prenumererade lokaltidningar från Skåne i söder till Ångermanland i norr, för vilka kvalitativ lokal nyhets- och opinionsjournalistik står i främsta rummet. Sammanlagt en halv miljon prenumeranter tar dagligen - i papper, på sajt eller i app - del av den lokaljournalistik som redaktionerna producerar, en lokaljournalistik som utgör grunden i det mediala ekosystemet i alla utgivningsområden där Bonnier News Local är verksam. Uppdraget som lokal nyhetsförmedlare är något som Bonnier News Local tar på största allvar och betraktar som både långsiktigt och hållbart. Bonnier News Local är en del av Bonnier News-koncernen och våra lokal- och gratistidningar är samtliga medlemmar av branschorganisationen Tidningsutgivarna (“TU”). Detta innebär också att Bonnier News Local står bakom Bonnier News-koncernens och Tidningsutgivarnas remissvar, både när det gäller kommentarer rörande själva Mediestödsutredningen samt Finansdepartementets separata utredning om ett kvalificerat momsundantag för allmänna nyhetstidningar. Med hänvisning till vad TU och Bonnier News anför i sina remissvar menar Bonnier News Local att det vore lämpligt att införa så kallad nollmoms som komplement till ett direktstöd i form av ett redaktionsstöd.

Som ägare både av tidningar som mottar offentligt stöd och tidningar som står utanför nuvarande stödsystem har Bonnier News Local tydligt noterat behovet av ett reformerat och uppdaterat mediestöd för svenska lokalmedier. Vi välkomnade därför den dåvarande regeringens beslut att tillsätta en ny mediestödsutredning och vi är tacksamma över att utredningens arbete präglades av transparens och lyhördhet, med stor förståelse för den lokala mediebranschens utmaningar och möjligheter. Vi uppskattar också den politiska viljan om att nå enighet kring ett nytt mediestöd, något som kommer att vara en förutsättning för ett hållbart stödsystem med högt förtroende både hos bransch och allmänhet.

2. Övergripande kommentarer rörande utredningens slutsatser

Bonnier News Local ställer sig positivt till de övergripande slutsatserna som Mediestödsutredningen drar. Utifrån de direktiv som Mediestödsutredningen fick kan vi konstatera att utredning nu föreslår ett teknik- och affärsmodellneutralt stöd där fokus riktas på lokal journalistik med stort demokrativärde. Bonnier News Local är också positiva till att möjligheten att erhålla stöd även finns för riksmidier med mångfaldsvärde, och tillstyrker även förslaget om en degressiv fördelningstrappa för att prioritera mindre, och därmed ofta lokala, redaktioner.

Om Mediestödsutredningens förslag om nytt mediestöd genomförs, är Bonnier News Locals uppfattning att vi får ett mediestöd som på ett bättre sätt än dagens nuvarande system fördelar stöd till tidningar och regioner där behoven är som störst. Vi ser dock att ett antal förslag behöver justeras för att beakta behovet av långsiktighet och transparens i fördelningen av stöd, samt för att skapa tydlighet för den nya Mediestödsnämnden. Det finns oklarheter i utredningsförslaget gällande exempelvis behovsprövning av stöd, vad som anses som tillräckligt mycket egenproducerat innehåll, definitionen av ett underbevakat område, samt avsaknaden av möjligheten för sökande att överklaga stödbeslut fattade av Mediestödsnämnden. Vi ser dock att man med relativt små justeringar kan skapa ett system som ger medieföretag och journalister större arbetsro och framförhållning, samt avlastar Mediestödsnämnden och ger den möjlighet att ta välgrundade beslut utan att fastna i gränsdragningsproblematik.

2.1 Redaktionsstödet - undvik krånglig behovsprövning

Den svenska lokaltidningsbranschen famlar inte i mörker efter en fungerande affärsmodell; lokaltidning efter lokaltidning har "knäckt koden" för att få läsare att vända sig till den lokala nyhetsförmedlaren för att ta del av både snabb rapportering och fördjupande reportage. Utmaningen ligger i att konvertera läsare från print till digitalt, samt att locka nya läsargrupper, både vad gäller ålder och socioekonomisk tillhörighet. Denna omställning kommer att ta tid och kräver ett långsiktigt perspektiv och uthållighet, något som det nya redaktionsstödet kan bidra till. Att fler journalister producerar mer kvalitativ journalistik - i fler delar av landet - är det vi tror är lösningen på de utmaningar som kommersiella medier har i dag, men om redaktionerna ska få arbetsro och kunna arbeta på det framåtsyftande sätt som krävs för att klara transformationen från print till digitalt, då måste det nya redaktionsstödet utformas på ett sätt som gör långsiktig planering möjlig. Redaktionsstödet borde vara ett rättighetsstöd, där de tidningar som uppfyller de kriterier som satts upp rörande allmänna nyhetsmedier också ska tilldelas medel. Detta ger stödberättigade redaktioner möjlighet att behålla eller utöka sin personalstyrka, ger bättre förutsättningar för långsiktig planering och minskar de resurser som måste avsättas från medieföretagens sida för arbete med ansökningar (resurser som istället kan användas för fler redaktionella tjänster). Det är uppenbart att Mediestödsutredningen undvikit att föreslå ett rättighetsstöd med hänvisning till den budgetram som finns i dag rörande stöd till kommersiella medier, men lösningen är inte en återkommande behovsprövningsprocess där Mediestödsnämnden utan tydliga direktiv ska bedöma vilka redaktioner som ska stötta.

Bonnier News Local anser vidare att utredningens förslag gällande villkor om andel egenproducerat redaktionellt innehåll (utredningens kap 8.5.3) bör förtydligas, så att redaktioner ska slippa lägga tid och kraft på att räkna artiklar och oroa sig över att inte nå de nivåer som krävs för att vara berättigad till stöd. Vi ser inte någon fara med att centralt producerat och icke-lokalt material ska komma att användas i någon större utsträckning av redaktioner med en prenumererad affärsmodell. Lokala läsare betalar för att läsa lokalt innehåll, och en tidning, sajt eller app med för lite lokalt innehåll skulle inte generera de intäkter som krävs för att en fungerande affär ska kunna upprätthållas, med eller utan stöd.

Krav på en betydande andel av egenproducerat innehåll är därför inte nödvändigt, enligt Bonnier News Local, men om sådant krav ska finnas så måste det vara tydligt vad som ska gälla. Bonnier News Local tillstyrker grundprincipen att beräkningen av det allmänna redaktionsstödet (utredningens kap 9.3.2) ska ske utifrån en procentandel av rörelsekostnaderna. För att skapa än mer tydlighet föreslår vi att det bör definieras att det främst ska handla om redaktionella kostnader samt ges vägledning kring hur större medieföretag ska fördela övergripande kostnader mellan sina redaktioner utan att försvåra Mediestödsnämndens arbete. Den lokala mediebranschen har konsoliderats, och lär fortsätta konsolideras, så att koncernövergripande samarbeten ska kunna frigöra de resurser som krävs för att lokaltidningar ska kunna utföra sina redaktionella uppdrag. Det vore olyckligt om systemet leder till kreativ revision för att maximera utfallet av redaktionsstöd. Därför behövs en enkel och sammanhållen beräkningsmodell som fördelar stöd baserat på redaktionella kostnader.

2.2 Utökat redaktionsstöd - förtydliga definitionen av "svagt bevakade områden"

Bonnier News Local tillstyrker det föreslagna "utökade redaktionsstödet" som ska kunna ges till redaktionell verksamhet i "svagt bevakade områden". Bonnier News Locals uppfattning är dock att definitionen av "svagt bevakade områden" (utredningens kap 9.2) måste förtydligas - förslagsvis baserad på folkmängd på utgivningsort. Risken finns annars att vi återigen - som med det tidigare så kallade "vita-fläckar-stödet" - hamnar i ett läge där medel fördelas efter bristfällig handläggning. En tydligare definition bidrar till att skapa större förtroende för den här typen av stöd, vars syfte är att bidra till mer och bättre journalistik i hela landet, särskilt i områden där det är tveksamt om en hållbar affärsmodell kan skapas på grund av demografiska utmaningar.

2.3 Underlätta Mediestödsnämndens arbete

Ovanstående förslag till förändringar rörande behovsprövning, unikt innehåll och underbevakade områden skulle alla underlätta arbetet för Mediestödsnämnden, som i Mediestödsutredningen föreslås få en ny sammansättning (utredningens kap 10). Bonnier News Local tillstyrker utredningens förslag att Mediestödsnämndens politiska band klipps, och att jurister och forskare får större inflytande, särskilt som nämndens arbete förväntas få "starkare drag av rättstillämpning". Med tanke på just detta är det dock beklagligt att Mediestödsutredningen inte ser några faror med att försvåra förhandsprövning och avfärdar tanken på ett normalt överklagandeförfarande. Det är svårt att se hur detta ska öka förtroendet för Mediestödsnämndens arbete och skapa den rättssäkerhet, långsiktighet och förutsägbarhet som förslaget med det nya sammanhållna mediestödet syftar till. Bonnier News Local avstyrker därmed förslaget på att Mediestödsnämndens beslut inte ska vara överklagbara. Vi tror dock att Mediestödsnämnden, om den får tydliga direktiv och instruktioner om politikens vilja med det nya mediestödet och snävare definitioner av vilken typ av nyhetsmedier som kan och ska få ta del av de skattemedel som avsätts för stöd till kommersiella medier, på ett betydligt enklare sätt ska kunna förtjäna det nödvändiga förtroendet från politiken, branschen och allmänheten.

3. Avslutande kommentarer

Lokaljournalistikens betydelse för det öppna och demokratiska samhället har alltid - och kommer alltid att vara - stor. Under coronapandemin, den största kris som drabbat Sverige i modern tid, blev det ännu tydligare vilken viktig roll lokalmedia har när det gäller snabb nyhetsförmedling, samhällsinformation och granskning av makten. Hela mediebranschen ställdes dock, precis som övriga samhället, inför stora ekonomiska utmaningar då samhället stängde ned. Ett snabbt agerande av riksdag och regering när det gällde stödpaket och lättnader i regelverket för redan existerande stöd gav dock delar av mediebranschen den hjälpande hand man behövde för att ta sig igenom pandemin. Med facit i hand kan det konstateras att riksdagens och regeringens gemensamma ansträngning, och lyhördheten inför branschens utmaningar, underlättade för svenska medier att utföra sitt demokratiska uppdrag.

Det är Bonnier News Locals förhoppning att riksdag och regering nu agerar med samma höga tempo, och med samma enighet, för att säkerställa att ett nytt mediestöd kommer på plats enligt föreslagen tidsplan. Vi står inför utmanande tider, med inflation, ökade drivmedels- och papperspriser och en annalkande lågkonjunktur, som kommer att få konsekvenser för alla redaktioner; politikens vilja att underlätta för mer och bättre journalistik i hela landet kräver nu ett snabbt agerande och en ordnad övergång från ett omodernt presstödsystem till ett modernt mediestöd. De nya regler som är tänkta att gälla för nyhetsmedier avseende krav på egenproducerat material och lokal närvaro bör på ett enkelt sätt kunna implementeras redan nu, samtidigt som politiken bör ta höjd för behovet av ett ökat stöd under övergångsperioden.

Det är inget medieföretags önskan att vara beroende av mediestöd, och stöd från det offentliga kommer aldrig att kunna vara en bärande del av en fungerande affärsmodell för en seriös medieaktör. Det redaktionsstöd som Mediestödsutredningen föreslår ska fungera som just ett stöd, ett komplement och en hjälpande hand, så att lokaltidningar i hela landet ska kunna bedriva verksamhet med redaktionell kvalitet och i den omfattning som även lokalsamhällen utanför större städer förtjänar. Ett sådant stöd - och den handläggnings- och beslutsprocess som leder fram till fördelningen av de skattemedel som avsätts - måste präglas av transparens och tydlighet, med så lite handpåläggning som möjligt från politik och förvaltning; ett mediestöd som ifrågasätts av bransch och politiker kommer så småningom också att ifrågasättas av allmänheten. Bonnier News Local tror dock att det reformerade och sammanhållna system som Mediestödsutredningen föreslår, med ovan nämnda förslag på justeringar, kan fungera i enlighet med politikens vilja och till slut skapa ett hållbart mediestöd för hela landet.

Stockholm dag som ovan,

Mikael Nestius
Affärsområdeschef, Bonnier News Local

•